

ПРЕС БЮЛЕТИН на Центъра на ЕС по наркотиците

ГОДИШЕН ДОКЛАД 2005: ФОКУС ВЪРХУ ПРЕСТЪПНОСТТА И МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА **Повечето страни от ЕС отчитат увеличаване на закононарушенията, свързани с наркотиците**

(24.11.2005 ЛИСАБОН) Според сведенията нарушенията на законите в областта на наркотиците (“закононарушения, свързани с наркотиците”) са се увеличили в повечето **държави-членки на ЕС-25** и **Норвегия** след края на 90-те години, твърди **Центърът на ЕС по наркотиците (EMCDDA)** днес в своя **Годишен доклад 2005 за състоянието на проблема с наркотиците в Европа**, представен в Брюксел ⁽¹⁾.

Според Центъра тази възходяща тенденция, наблюдавана в 20 страни в периода 1998–2003 е особено подчертана в **Естония** и **Полша**, където отчетените закононарушения, свързани с наркотиците, са се увеличили съответно приблизително десетократно и трикратно ⁽²⁾. Но в някои страни сведенията за този вид закононарушения показват намаляване през 2003 г. – **Белгия, Испания, Италия, Малта, Австрия** и **Словения**.

Престъпността, свързана с наркотиците е широко понятие, което може да се отнася за различни закононарушения, пояснява **EMCDDA**. Тя може да включва престъпления, извършени под влиянието на наркотици, закононарушения, извършени с цел финансиране употребата на наркотици и престъпления, извършени в контекста на незаконните пазари за наркотици. Но в **ЕС** съществуват рутинни данни единствено в областта на нарушенията на законодателството, засягащо наркотиците, въпреки че събирането им става по много различни практики на отчитане.

В повечето **държави-членки на ЕС** най-голям дял на закононарушенията, свързани с наркотиците се пада на употребата или притежанието (за лична употреба) на наркотици, като той е в диапазона от 39% в **Полша** до 87% в **Австрия** и **Обединеното Кралство**. Но в няколко от страните наркоразпространението или незаконната търговия с наркотици имат най-голям дял в тези престъпления – 46% в **Люксембург** и 91% в **Чехия**.

В закононарушенията, свързани с наркотиците, все по-често е намесен кокаин

Според наличните данни делът на закононарушенията, свързани с наркотиците, в които е намесен кокаин е нараснал в периода 1998–2003. Този дял варира значително в различните страни, от 1% в **Чехия** и **Литва**, до 32% в **Италия** (само нарушения свързани с трафик на наркотици). Единствено **Германия** съобщава за намаляване на процента на свързаните с кокаин закононарушения през този период.

В повечето **държави-членки на ЕС** канабисът остава наркотикът, който най-често се цитира в закононарушенията, свързани с наркотиците и от 1998 г. насам относителният дял на този вид закононарушения, в които е намесено това вещество, се е увеличил в **Германия, Испания, Франция, Ирландия, Литва, Люксембург, Малта** и **Португалия**. Но той се запазва постоянен в **Белгия, Чехия, Холандия, Словения, Швеция** и **Обединеното Кралство** и намалява в **Италия** и **Австрия**.

В периода 1998–2003 г. свързаните с хероин закононарушения са намалели във всички страни, които отчитат този показател, с изключение на **Австрия** и **Обединеното кралство**, където са се увеличили.

До една трета от лишените от свобода са инжектирали наркотици в местата за лишаване от свобода

Според публикувания днес доклад, последните оценки за инжектирането на наркотици в местата за лишаване от свобода варират в голяма степен, от под 1% до 34% от затворниците, в зависимост от обхванатите от проучванията популации на лишените от свобода. Това означава, че при най-тежко засегнатите популации, един на всеки трима лишени от свобода е инжектирал наркотици по време на престоя си, което подчертава значението на мерките за намаляване на щетите за овладяване разпространението на някои инфекциозни заболявания (като вируса на HIV и на Хепатит С).

Сега **всички държави-членки на ЕС, Норвегия, България и Румъния** осигуряват помощ за употребяващите наркотици в местата за лишаване от свобода, въпреки че услугите за тях се различават много по вид и достъпност. Една забележима тенденция, се казва в доклада, е увеличаващото се признаване на факта, че “лишените от свобода имат същите права както останалото население по отношение на достъпа до здравеопазване, включително за помощ и лечение на употребяващите наркотици”. Възможните видове услуги включват програми без наркотици, детоксификация, субституиращо лечение, консултации и обучение.

Според доклада възможностите за лечение за употреба на наркотици на лишените от свобода и по-специално субституиращото лечение остават ограничени. Въпреки това, в **Испания** 82% от проблемно употребяващите опиати в местата за лишаване от свобода получават субституиращо лечение. Страните, които сега отчитат “значително увеличаване” на достъпността до този вид лечение за лишените от свобода, включват **Франция** (до голяма степен то се провежда с бупренорфин) и **Ирландия**.

Страните все повече предпочитат лечението пред лишаването от свобода

“Местата за лишаване от свобода са особено пагубна среда за много от проблемно употребяващите наркотици”, твърди **EMCDDA** днес в специален раздел за алтернативите на лишаването от свобода за употребяващите наркотици закононарушители. Повечето **държави-членки на ЕС и Норвегия** сега са приели закони, очертаващи ред алтернативни възможности, с които може да се забави, избегне, замени или допълни присъдата лишаване от свобода (например обществено полезен труд, забрани за шофиране, лечение за наркотична зависимост).

Като насочва вниманието специално върху лечението, като алтернатива на лишаването от свобода, Центърът по наркотиците подчертава “широкия политически консенсус” за пренасочване на употребяващите наркотици закононарушители от местата за лишаване от свобода към лечение. В много страни затворите са препълнени, се казва в доклада, и лечението може да се окаже икономически по-изгодната възможност за налагане на наказание. Тази алтернатива се използва предимно при употребяващите наркотици със зависимост, за които се смята, че имат лечими медицински и психосоциални заболявания.

Законодателите предлагат алтернативи за лечение специално за уязвимите младежи употребяващи наркотици. Все пак, все още са малко програмите за лечение, които са специално съобразени с нуждите на младите закононарушители. **Германия, Люксембург, Унгария, Австрия и Обединеното кралство** са малкото страни, които съобщават за програми за специфична превенция за нарушилите за първи път законите (в по-голямата си част употребяващи канабис), предлагащи психологическа помощ, обучение и консултации.

‘Насочването на употребяващите наркотици закононарушители към лечение може да допринесе за намаляване на престъпността и на други щети за обществото, както и да помогне на хората с проблеми с наркотиците да подобрят здравето си и социалното си благосъстояние”, казва **директорът на EMCDDA Волфганг Гьоц**. “Много важно условие в подкрепа на този подход е наличието на подходящи лечебни средства. Но също така важен компонент за неговия успех е и мотивацията от страна на закононарушителя”.

Новият план за действие 2005–2008 на ЕС в областта на наркотиците предвижда **държавите-членки** да “осигурят ефективно използване и да продължат да разработват алтернативни форми на лишаване от свобода за зависимите от наркотици, които извършват закононарушения, свързани с наркотиците”.

Забележки

За по-подробна информация относно *Годишен доклад 2005* и всички свързани с него материали, посетете <http://annualreport.emcdda.eu.int>

(¹) Вижте Статистическия бюлетин за 2005 г., Таблица DLO-1.

(²) Една промяна на закона в Полша през 2000 г. вероятно допринесе за увеличаването на отчитаните закононарушения свързани с наркотиците в тази страна.